

بررسی نقش و اثرات زیارت بر فضاهای تجاری (بافت اطراف حرم مطهر رضوی در شهر مشهد)

پیمان قناد رضایی^۱، هانیه کمالی^۲*

۱- مدیر عامل مهندسين مشاور هيراد نقش ، عضو هيات علمي دانشگاه اقبال،

Hirad_naghsh@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری ، kamali_urbanism@yahoo.com

⋮

چکیده

زیارت هدف غالب مسافرانی است که به شهر مشهد سفر می کنند، لذا اهمیت و توجه به این مقوله در بطن فضاهای شهری و در تعریف عملکردهای خدمات رسان به زائران ، بسیار حائز اهمیت است. حضور بارگاه ملکوتی امام هشتم در شهر مشهد در هسته تاریخی این شهر تلفیقی از فضای تاریخی و ایرانی - اسلامی را ایجاد نموده است. ضرورت هماهنگی فضاهای گردشگر مذهبی که علاوه بر حرم مطهر اوقات حضور در این شهر را به سایر فضاهای شهری اختصاص می دهد، دغدغه اصلی نویسندگان این مقاله است که با توجه به حضور غالب زمان فراغت زائران در فضاهای تجاری و اهمیت مقوله خرید سوغات از سفرهای مذهبی، تراکم این فضاهای در مجاورت حرم مطهر و تاثیر فضایی و کالبدی آن در فضاهای شهری، مورد بررسی قرار گرفته است. مقاله حاضر بر اساس روش مطالعات اسنادی و کتابخانه ای سعی نموده است تا با توجه به نقش شهر مشهد به عنوان یک شهر اسلامی، مذهبی و زیارتی شاخصه های مورد نظر در فضاهای تجاری مورد بررسی قرار گیرد. در این راستا پس از بررسی کاربری های تجاری در محدوده حرم مطهر، به شناسایی مغایرتها و نهایتا ارائه مناسب ترین راه حل ها در خصوص ایجاد فضایی در خور شأن یک شهر مذهبی ، اسلامی و زیارتی پرداخته است.

واژه های کلیدی: زیارت، گردشگری مذهبی، معماری ایرانی - اسلامی، شهر ایرانی - اسلامی، کاربری تجاری، شهر مشهد

۱- مقدمه

زیارت، رسمی متداول است که از دیرباز میان اقوام و ملل مختلف و نیز در همه ادیان و مذاهب وجود داشته است. اگر چه نوع زیارت در